

**Штонда А., магістр, Овчарек В.Є., к.т.н., доц., Потанін С.Є., ст. викладач,
Жайворон В., бакалавр, Акінчина А., бакалавр
Київський національний університет технологій та дизайну**

**ФОТОКОНКУРС ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
ФОТОГРАФА**

Анотація. В даному дослідженні обґрунтовується важливість просування на ринок творів фотомистецтва як результат візуалізації суспільно значущої, актуальної інформації. Проаналізовано фотоконкурси як засоби розвитку власного бренду фотографа, обміну професійною інформацією, розширення кругозору, накопичення досвіду та ін. Наведені особливості підготовки до участі у фотоконкурсах.

Ключові слова: фотоконкурси; фотограф; конкурс; фоторобота.

**Shtonda A., Ovcharek V.Ye., Potanin S.Ye., Zhaivoron V., Akinchyna A.
Kyiv National University of Technologies and Design**

**PHOTO COMPETITION AS A MEANS OF DEVELOPMENT
OF PROFESSIONAL SKILLS OF A PHOTOGRAPHER**

Abstract. This study describes the importance of promoting photography as a means of visualization and transmission of information through the creation and dissemination of photography, analyzed photo contests as a means of disseminating their own brand, information exchange, broadening horizons, gaining experience, self-promotion.

Keywords: photo contests; photographer; contests; photo work.

Вступ. Фотографія є одним з видів мистецтва, який стрімко розвивається та набирає популярності. Через розвиток науки, використання новітньої техніки різних рівнів стало доступнішим, порівняно з минулим століттям. Цифрова фотографія знаходить своє відображення щодня в мільйонах знімків, створених як професіоналами, так і аматорами.

Фотоконкурси є одним із засобів поширення фотографії, а також розвитку фотосправи як виду мистецтва, так і як професії. Важливим є питання поширення інформації про фотоконкурси в маси, особливо для молодих фотографів-початківців.

Джерельною базою даної роботи стали дослідження М. Прітчарда, М. Сібітцевої, Ю. Трубнікова, у яких йдеться про важливість участі фотографів у фотоконкурсах як способу самореалізації, професійного розвитку та кар'єрного росту. Також описано деякі з етапів підготовки фотографа та його робіт для участі у фотоконкурсі. Наведено приклади різних рівнів фотоконкурсів як для фотографів-професіоналів, так і для аматорів-початківців.

Невирішеною проблемою є відсутність єдиної узгодженої класифікації фотоконкурсів, що ускладнює учасникам вибір заходу, організаторам – залучення фотографів певного рівня і спеціалізації, а членам журі – об'єктивного оцінювання робіт. **Мета дослідження** – обґрунтування важливості конкурсів для професійного вдосконалення фотографа.

Об'єкт дослідження – фотографічна діяльність, інноваційні підходи до підготовки фотографів.

Предмет дослідження – фотоконкурси, як засоби розвитку майстерності фотографів.

Результати дослідження. Початок нового десятиліття надає фотографам відмінну можливість щодо вибору напрямів власного розвитку. Вони можуть пробувати себе у різних жанрах, співпрацювати з дизайнерами та ілюстраторами, або ж брати участь в фотоконкурсах.

Останній варіант дозволить фотографам випробувати свої навички у фотографії, а також отримати міжнародне визнання і цінні призи. Незалежно від жанру, в якому вони працюють, досвіду, обладнання та бюджету, можна взяти участь в одному або відразу декількох фотоконкурсах у 2021 році і дати новий імпульс розвитку своєї кар'єри.

Фотоконкурси дозволяють наочно бачити, через порівняння, рівень майстерності та креативності кожного [8].

Участь в конкурсі без потрапляння до шорт-листа (*шорт-лист* – список найбільш вірогідних кандидатів на премію чи нагороду, відібраних із загального переліку претендентів) – це не привід сумувати, а привід задуматися над тим, чи професійно були виконані знімки, чи правильно вони були відібрані для конкурсу. Адже конкурси – це технологія як відображення, так і формування тенденцій розвитку фотографії, пов'язаних із появою нової фототехніки та комп'ютерного обладнання, необхідністю вирішення актуальних проблем та задоволення нагальних потреб сучасного суспільства. Тому із значною вірогідністю лауреатами конкурсів можуть стати автори таких знімків, які точно потрапляють у тренд моменту і відповідають пануючій зараз думці.

Мотивація у учасників фотоконкурсу може бути найрізноманітнішою. Для початківців фотографів-любителів це – реальна можливість для професійного росту і самовираження. Адже прирікати свої знімки на довічне перебування на жорсткому диску комп'ютера – далеко не найкраща ідея. Завжди хочеться поділитися вдалим знімком зі своїми колегами або авторитетними людьми в області фотографії, отримати від них цінну пораду або заохочення.

Для професійних фотографів участь в фотоконкурсах є хорошим приводом перевірити свої роботи, а також засобом поглянути на свою творчість під іншим кутом зору. Це – також можливість змінити своє сприйняття фотографії та стати власним критиком.

Звичайно, важливим фактором для мотивації участі у фотоконкурсах виступає солідний призовий фонд або цінні призи, які можна буде отримати за перемогу в одній з номінацій конкурсу. Однак, як показує практика, створити дійсно неповторний і яскравий знімок, ставлячи перед собою першочергове завдання – виграти головний приз фотоконкурсу, практично неможливо. Адже справжня творчість і комерційний успіх на практиці рідко перетинаються. По-справжньому сильні і оригінальні фотографії виходять тільки тоді, коли людина повністю віддається творчого процесу, не думаючи ні про які призи або конкурси.

Нагороди за участь у конкурсах варіюються: від грошових премій і речових призів (іноді у вигляді фототехніки) до публікацій у фотокнигах і демонстрації робіт фіналістів на пересувних виставках. У будь-якому випадку це – безцінний досвід, який може змінити кар'єру.

Найпрестижнішим щорічним конкурсом в світі фотографії по-праву вважається фотоконкурс World Press Photo, що проводиться з 1955 року. Його учасниками стають, перш за все, професійні фотографи та фотожурналісти. При цьому у кожного знімка, визнаного авторитетним журі, існує своя історія. Представлені на цьому конкурсі фотографії традиційно зачіпають політичні теми, гострі соціальні питання, розповідають про військові конфлікти, руйнівні природні катаклізми і багато іншого [6, 7].

Знамените агентство "Reuters" також щорічно проводить свій фотоконкурс, причому кращі фото року, як правило, вибираються серед знімків, зроблених в стилі соціального репортажу. Міжнародний конкурс Metro Global Photo Challenge вважається одним з найбільших світових конкурсів цифрової фотографії, причому його

переможцями можуть стати прості фотографи-початківці, які можуть характеризувати найбільш яскраві і цікаві фотографії на заявлену тематику.

Великою популярністю сьогодні користуються різні фотоконкурси, організовані компаніями-виробниками цифрової фототехніки. Це, зокрема, конкурс Epson, що проводиться з 2001 року серед професіоналів і простих любителів фотографії. У ньому оцінюється оригінальність сприйняття світу і грамотне технічне виконання знімка.

Або міжнародний фотоконкурс Nikon, який організовується з 1969 року. У ньому також можуть взяти участь як професійні фотографи, так і аматори.

Більшість конкурсів діляться на окремі номінації для професіоналів, аматорів і юних фотографів. Участь може бути платною і безкоштовною. Наприклад, в EyeEm Awards і Smithsonian Photo Contest плату не стягують. В інших випадках внески за участь можуть залежати від кількості робіт, поданих на розгляд суддів.

Фотоконкурси можуть стати відмінним способом заслужити визнання, а деякі ще й пропонують хороші призи. Найбільшим або найціннішим або фотоконкурсом із найбільшим призовим фондом є фотоконкурс HIPA Award (Hamdan International Photography Award – міжнародний конкурс фотографії, заснований в 2011 році під патронажем принца-наступника Дубая), який пропонує найбільший призовий фонд серед усіх фотоконкурсів: переможець отримує 125.000 доларів. В інших конкурсах теж бувають великі призи, або переможців нагороджують фотокамерами, спеціальним обладнанням, путівками. Такі конкурси не складно знайти [3].

Важливу роль у професійному житті фотографа можуть зіграти конкурси, які сприяють розвитку кар'єри. Наприклад, ті, які пропонують можливість навчання під керівництвом відомого фотографа або участь у фотовиставці. В цьому випадку бажано переконатися, що конкурс організований за всіма правилами: куратор-наставник повинен мати репутацію визнаного майстра, а виставка організована в такому місці, де роботи учасників точно побачать.

Престиж деяких конкурсів дозволить підняти професійну репутацію фотографа не тільки в разі перемоги, а й при потраплянні до шорт-листа. До таких відносяться: премія Тейлор-Бессінг в галузі портретного мистецтва (Taylor-Wessing Photographic Portrait Prize), Sony World Photography Awards або RPS International Photography Exhibition - міжнародна фотовиставка королівського фотографічного товариства. Всі ці премії мають високий авторитет і звернуть на себе увагу в портфоліо фотографа-учасника. Багато авторів, відмічених в преміях престижних конкурсів, побудували успішну кар'єру в фотографії [5].

Крім того, існує безліч визнаних конкурсів, присвячених окремим темам і жанрами (наприклад, Wildlife Photographer of the Year; Travel Photographer of the Year; Environmental Photographer of the Year) [4].

Деякі фотоконкурси можуть виявитися просто засобом отримання прибутку. Але так відбувається далеко не завжди.

Оплата внеску має сенс, оскільки покриває витрати організаторів на оренду для проведення виставок і покупку призів. Спочатку треба перевірити, за що саме фотограф-учасник має платити, і вирішити, чи виправдає професійне визнання або перемога цей внесок. Так само ніколи не зайвим буде провести невелике онлайн-дослідження і дізнатися, що інші люди думають про конкурс і його організаторів.

Звичайно, перед тим, як фотограф переможе і отримає визнання, його робота повинна бути відібрана членами журі. Дослідження числа учасників конкурсу може вплинути на рішення, брати участь чи ні. Слід визначити, що важливіше: виграти невеликий конкурс або не пройти відбір у великому.

Після вирішення брати участь, треба впевнитися в тому, що фотографії підходять за умовами. Правилами деяких конкурсів заборонена комп'ютерна обробка і

потрібно надати RAW-файл; в інших це не забороняється. А в деяких проектах роботи повинні мати певну дату зйомки або не повинні з'являтися в інших конкурсах. Знімок для конкурсу має задовольняти всім його вимогам.

Не слід відмовлятися від авторського права на свою роботу. Організатори можуть використовувати роботи з метою просування конкурсу, але їх комерційне використання повинно приносити вигоду і автору знімку.

Необхідно ретельно вибирати конкурс і вивчати його правила. Роботи, що подаються на конкурс, повинні відповідати характеру і цілям конкурсу і не виходити за рамки, окреслені в його правилах. Конкурс також повинен відповідати професійному рівню фотографа або стадії його кар'єри.

При участі в конкурсі, в якому передбачені категорії, треба перевірити роботу на відповідність усім заявленим критеріям. При направленні серії фотографій, варто переконатися, що кожна з них «сильна» сама по собі. Часто лише одна невдала робота може зіпсувати всю серію.

Так само слід переконатися, що роботи ідеальні з технічної точки зору: правильно налаштований фокус, композиція відповідає задуму, не порушений баланс білого, відсутні цифрові дефекти, а фотографія надрукована в високій якості.

Фоторобота, яка відсилається на конкурс повинна «зацепити» суддів. Варто пошукати інформацію про професійний досвід і сфери інтересу журі. Часто в конкурсах, на які надходять тисячі заявок, суддям потрібно швидко прийняти рішення про формування шорт-листа. Саме тому робота повинна зуміти привернути їхню увагу.

У портфоліо, що подається на конкурс, повинні бути включені тільки кращі роботи. У заявці на грант Ю. Сміта, який виділяється на підтримку незавершених проєктів, фотографам рекомендується надати найкраще з того, що вже знято в рамках проєкту. Це не обов'язково повинна бути закінчена серія.

Якщо знімки не зацікавили журі, то швидше за все проєкт не буде допущений до другої стадії конкурсу. Тому важливо включати в портфоліо тільки кращі роботи і ставити на початок найкращі фотографії, що передають характер проєкту або історії, навіть якщо вони не «відкривають» серію.

За словами Девіда Френда, якщо ви бачите у видошукачі зображення, яке вжедесь зустрічали раніше, не натискайте на спуск. Свіжий погляд і оригінальність дуже цінуються членами журі, які переглядають велику кількість проєктів у рамках одного конкурсу. В середньому на перегляд одного знімка член журі витрачає близько 3 секунд.

Ідея проєкту повинна бути чітко виражена – це стосується як зображень, так і текстів, що їх супроводжують. Для гранту Ю. Сміта дуже важливий текст, що описує пропонований проєкт, це – один з головних критеріїв відбору. Фотографії повинні відповідати опису проєкту.

Важлива робота з кольором. Іноді серія, ідея якої не зрозуміла, залишається в конкурсі через майстерні роботи автора з кольором. Це також відноситься до чорно-білих знімків. Не слід забувати й про естетичну складову серії.

«Набите око» фотографа відбивається на його роботах, часто на підсвідомому рівні. Члени журі, які є професіоналами у своїй галузі фотографії, помічають ці, зазвичай неявні, зв'язки з роботами майстрів. У більшості випадків, це позитивно відбивається на сприйнятті робіт фотографа і ставить їх у певний історичний контекст. Це, звичайно, не означає, що потрібно копіювати те, що вже було зроблено.

Підписи до фотографій (captions) важливі! Рекомендована довжина підписів - не більше двох рядків. Якщо попередня публікація знімка викликала жваву реакцію аудиторії, бажано вказати це в підписі (наприклад, кількість коментарів в Інтернеті) [2].

Необхідно планувати свій час. Заявки на конкурси вимагають багато часу. Рекомендується планувати участь у конкурсах на рік вперед і бути готовим витратити багато часу і сил на оформлення заявки. Не варто залишати це на останній момент.

І нарешті, якщо фотограф увійшов до шорт-листа або навіть переміг, варто подумати про те, яким чином можна використати цей факт для розвитку професійної кар'єри.

Організатори конкурсу можуть допомогти у висвітленні перемоги в місцевій пресі або спеціалізованих джерелах інформації. Але, якщо такої можливості немає, треба зробити це самостійно: випустити прес-реліз і постаратися, щоб у фотографа були сайт або сторінка, на яку можна перейти і поцікавитися іншими його роботами [1].

На кафедрі дизайну Київського національного університету технологій та дизайну успішно застосовується конкурсні технології при підготовці як майбутніх фотодизайнерів, так і студентів інших спеціалізацій. Студенти не тільки беруть участь у численних вітчизняних фотоконкурсах і фотовиставках, але й виступають організаторами таких заходів. Візитівкою кафедри є міжнародний студентський фотоконкурс «Гаряча Крига» [9], який протягом останніх одинадцяти років збирає молодих фотографів з Білорусі, Литви, Молдови, Польщі, України. Кращі роботи друкуються у підсумковому каталозі, розміщуються на сайтах університетів та творчих спілок, використовуються у поточній освітній діяльності в якості наочного матеріалу. Цей захід є переконливим доказом ефективності застосування конкурсної діяльності у підготовці дизайнерів.

Висновки. Фотоконкурси є унікальним шансом фотографа заявити про себе, продемонструвати свої роботи для того, щоб набратися досвіду, отримати заохочення своєї творчості або вислухати критичні відгуки.

Участь у фотоконкурсах є однією з можливостей самореалізації та реклами фотографа, його розвитку як митця та особистого бренду. Кількість та різноманітність сучасних фотоконкурсів дозволяє фотографу обрати мету, жанр та масштабність проекту. Систематична участь у фотоконкурсах дає можливість фотографу розширювати кругозір, зв'язки з творчими людьми, працювати у нових жанрах та вдосконалювати власні роботи. Як перемога, так і участь дають безцінний досвід у виборі, підготовці та плануванні конкурсних робіт.

Список використаної літератури

1. Pritchard, M. (2018). Photo contests: participate or not? ArtNagrada. Retrieved from: <https://www.michaelpritchard.com/>.
2. Как правильно и зачем принимать участие в фотоконкурсах [Электронный ресурс] // foto.ua. – 2013. – Режим доступа: <http://journal.foto.ua/likbez/theory/kak-pravilno-i-zachem-prinimat-uchastie-v-fotokonkursax.html>.
3. Нескромный В. Профессиональный рост на конкурсной основе [Электронный ресурс] / Владимир Нескромный // alphapro.sony.ru. – 2017. – Режим доступа: <https://www.sony.ru/alphapro/articles/professionalinyj-rost-na-konkursnoj-osnove>.
4. Обзор фотоконкурсов 2020 года [Электронный ресурс] // Fotocфера. – 2020. – Режим доступа: <http://fotosfera.org/obzor-fotokonkursov-2020-goda/>.
5. Сибитцева М. 13 фотоконкурсов, в которых стоит принять участие в 2020 году [Электронный ресурс] / Марина Сибитцева // БЛОГ DEPOSITPHOTOS. – 2020. – Режим доступа: <https://blog.depositphotos.com/ru/12-fotokonkursov-v-kotoryh-stoit-prinyat-uchastie-v-2020-godu.html>.
6. Трубников Ю. Почему стоит участвовать в фотоконкурсах / Юрий Трубников // Журналист. – 2019. – № 3.
7. Фотоконкурсы. Участвовать или нет в фотоконкурсах? [Электронный ресурс] // fotokomok. – 2011. – Режим доступа: <https://fotokomok.ru/fotokonkursy/>.
8. Що має знати фотограф, який хоче знімати для світових брендів – Київ: Пабулум, 2017. – 200 с.
9. Міжнародний студентський фотоконкурс "Гаряча Крига" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knutd.edu.ua/pod-ta-publkat/fests-and-contests/hot-ice/>